

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 440/2010-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. októbra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť J. J., B., zastúpenej advokátom JUDr. P. A., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Trnave pod sp. zn. 9 Co 285/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. J. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. septembra 2010 doručená sťažnosť J. J., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na

spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v konaní vedenom Krajským súdom v Trnave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 9 Co 285/2009 Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 17. septembra 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 17 C 92/92 z 24. apríla 2009 bola zamietnutá žaloba pôvodnej žalobkyne M. P., do ktorej práv a povinností v odvolacom konaní ako jediná zákonná dedička vstúpila sťažovateľka, na uloženie povinnosti uzavrieť s ňou dohodu o vydaní označených nehnuteľností v rámci reštitučného konania. Žaloba smerovala proti piatim žalovaným (ďalej len „žalovaní“), a to O. ú. (ďalej aj „žalovaný 1“), G. M. (ďalej aj „žalovaná 2“), T. W. (ďalej aj „žalovaný 3“), M. ú. (ďalej aj „žalovaný 4“), ako aj M. T. (ďalej aj „žalovaný 5“). Rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co 285/2009-502 z 27. júla 2010 bol rozsudok okresného súdu potvrdený v zamietajúcej časti voči žalovanej 2 a žalovanému 3. Odvolací súd žalovaným v 2. a 3. rade nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Pokiaľ ide o zamietajúcu časť voči žalovanému 1 a žalovanému 5 rozsudok bol zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie.

Sťažovateľka so závermi krajského súdu nesúhlasí, pričom argumentuje takto:

«Sťažovateľka sa domnieva, že závery Krajského súdu v Trnave ako odvolacieho súdu nemôžu obstať. Uvedené rozhodnutie Krajského súdu v Trnave je arbitrárne založené na právnych záveroch popierajúcich najzákladnejšie procesnoprávne pravidlá, a preto je podľa sťažovateľky v takom rozpore so zákonom, že ho možno označiť za arbitrárne a porušujúce ústavou garantované základné práva sťažovateľky.

Ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, právna predchodkyňa odporcov v 2. a 3. rade, nadobudla vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam na základe rozhodnutia súdu. Zároveň súd dokazovaním zistil, že toto rozhodnutie súdu nikdy nebolo riadne doručené všetkým účastníkom konania. Napriek tejto skutočnosti súd dovodil, že toto rozhodnutie je právoplatné.

Podľa § 159 ods. 1 O. s. p., ktorého znenie sa za celé obdobie platnosti zák. č. 99/1963 Zb. nezmenilo, možno za právoplatný rozsudok považovať iba „doručený rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním“. Sťažovateľka má za nesporné, že doručeným rozsudkom je iba taký rozsudok, ktorý bol riadne (v súlade so zákonnou úpravou doručovania rozsudku) doručený všetkým účastníkom konania. To napokon vyplýva aj z tej skutočnosti, že právoplatným je iba taký rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním. Odvolacia lehota však začína plynúť až riadnym doručením rozsudku. Pokiaľ nebol rozsudok riadne doručený, nemožno preto hovoriť o uplynutí lehoty na odvolanie a proti rozsudku sa možno naďalej odvolať. Skutočnosť, že tak môže urobiť iba jeden z účastníkov, t. j. ten, ktorému rozsudok nebol riadne doručený, nemení nič na tom, že rozsudok nenadobúda právoplatnosť ani voči ostatným účastníkom konania. Odvolací súd sa mylí, keď tvrdí, že vo vzťahu medzi právnou predchodkyňou odporcov v 2. a 3. rade, M. B. a štátom rozsudok nadobudol právoplatnosť. Hoci odvolacia lehota plynie pre každého účastníka zvlášť, právoplatnosť rozsudku nastáva pre všetkých účastníkov v rovnaký okamih. Ak preto jeden účastník môže stále podať odvolanie voči rozsudku, nemôže tento nadobudnúť právoplatnosť ani voči tým účastníkom, ktorým odvolacia lehota už uplynula. ...

Pre úplnosť sťažovateľka dodáva, že na daný prípad nemožno aplikovať ustanovenie § 206 ods. 2 O. s. p., nakoľko toto upravuje právoplatnosť jednotlivých výrokov, ktoré neboli napadnuté odvolaním, ale až v čase po uplynutí odvolacej lehoty poslednému účastníkovi. Ak by sa však aj napriek tomu ust. § 206 ods. 2 O. s. p. aplikovalo na tento prípad, na závere o nemožnosti čiastočného nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia vo vzťahu M. B. a štát, by to nič nezmenilo. Navrhovatelia v danom spore žiadali o určenie spoluvlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam, t. j. každý sa domáhal svojho vlastníckeho práva k určitému podielu. Ak súd potom určil M. B. ako jedinú vlastníčku nehnuteľností v celosti, zrušenie alebo zmena výroku, ktorým súd zamietol návrh v časti vlastníctva R. W., by sa musela dotknúť a prejaviť aj na výroku týkajúcom sa M. B. Nie je totiž možné, aby k jednej nehnuteľnosti, resp. k jednému spoluvlastníckemu podielu existovali dvaja rozdielni vlastníci. Preto je zřejmé, že predmetný rozsudok by ani v zmysle § 206 ods. 2 posl. veta O. s. p. nemohol nadobudnúť čiastočnú právoplatnosť.

Sťažovateľka ďalej upozorňuje aj na tú skutočnosť, že vyššie uvedený rozsudok z roku 1989 nebol doručený nielen R. W., ale ani zástupcovi, ktorého si pre dané konanie zvolili všetci odporcovia. Na túto skutočnosť upozorňovala sťažovateľka (resp. jej právna predchodkyňa) už v súdnom konaní pred všeobecnými súdmi, ani jeden sa však k tejto námietke nevyjadril. Sťažovateľka zasiela v prílohe kópiu splnomocnenia, ktorým všetci traja odporcovia poverili svojim zastupovaním p. L. V., ako aj kópiu titulnej strany zápisnice z pojednávania dňa 10. 1. 1989, na ktorom bol vyhlásený predmetný rozsudok a na ktorom bol ako zástupca účastníkov prítomný aj p. V. Zo spisu nevyplýva, že by mu odporcovia vypovedali udelenú plnú moc, alebo že by splnomocnenie zaniklo z iného dôvodu. V zmysle § 49 ods. 1 O. s. p. (v znení účinnom v rozhodnom období), malo byť rozhodnutie doručované práve aj p. V. ako právnomu zástupcovi účastníkov s plnou mocou pre celé konanie. Pokiaľ rozhodnutie p. V. nebolo doručené, čomu nasvedčuje skutočnosť, že v rozsudku nie je uvedené právne zastúpenie odporcov a v spise sa doručka zásielky adresovanej p. V. nenachádza, nemôže byť rozhodnutie považované za právoplatné.

Na základe nesprávnej aplikácie zákonných ustanovení odvolací súd nesprávne zhodnotil postavenie M. B. v súvislosti s aplikáciou zák. č. 87/1991 Zb. M. B. bola zaslaná výzva nie ako vlastnícke ale ako držiteľke nehnuteľností, čo zodpovedalo skutočnému stavu veci. Vlastníkom nehnuteľností bol naďalej štát. ...»

Sťažovateľka navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu s tým, aby bol rozsudok krajského súdu z 27. júla 2010 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Napokon požaduje náhradu trov právneho zastúpenia advokátom vo výške 303,31 €.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 9 Co 285/2009-502 z 27. júla 2010 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 17 C 92/92-377 z 24. apríla 2009 v napadnutej zamietajúcej časti, a čo sa týka trov prvostupňového konania voči žalovanej 2 a žalovanému 3. Zároveň bol rozsudok zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie v napadnutej zamietajúcej časti voči žalovanému 1 a žalovanému 5. Predmetom žaloby je vydanie nehnuteľností v zmysle zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách

v znení neskorších predpisov (ďalej len „reštitučný zákon“). Skutkový stav vecí ustalaťuje krajský súd takto:

„Z obsahu spisu v danej veci vyplýva, že žalobkyňa sa podanou žalobou doručenou súdu prvého stupňa dňa 31. 03. 1992, domáha vydania označených nehnuteľností s poukazom na to, že jej právny predchodca A. B. bol výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaných v pozemkovej knihe v LV č. 3657 k. ú. stavebného povolenia a boli na nej riešené urbanistické a stavebno-technické zámery.

Vo vlastníctve štátu ku dňu účinnosti zákona o mimosúdnych rehabilitáciách bola parc. č. 2139/4 o výmere 377 m², vo vlastníctve M. B. parc. č. 2139/5 o výmere 394 m² a vo vlastníctve R. W. parc. č. 2139/6 vo výmere 338 m².

Po prijatí Zákona o mimosúdnych rehabilitáciách č. 87/1991 Zb. sa vytvoril priestor oprávneným osobám domáhať sa vydania vlastníctva, ktoré im bolo v rozhodnom období postupom priečiacim sa princípom demokratickej spoločnosti odňaté a medzi takéto oprávnené osoby patrila i žalobkyňa a to ako dcéra pôvodného vlastníka A. B., ktorému predmetné nehnuteľnosti boli znárodnené.

Výzvou zo dňa 03. 09. 1991 žalobkyňa vyzvala O. ú. o vydanie nehnuteľnosti (porovnaj č. 1. 295 spisu). V predmetnej výzve žalobkyňa žiadala ako oprávnená osoba - dedička po nebohom otcovi A. B. o vrátenie jemu znárodnených nehnuteľností predmetnými výmery, žiadala vydanie parc. č. 837/5 - dielňa s dvorom vo výmere 584 m², parc. č. 837/6 - dielňa s dvorom vo výmere 175 m² a zbytok parc. č. 840/1 vo výmere 350 m² (1109 m²), s tým, že ide o nehnuteľnosti nachádzajúce sa na bývalej K. ul. č. 9 a dielne na nich sa nachádzajúce v čase znárodnenia. Uplatnený nárok zdôvodnila rozhodnutím Štátneho notárstva T. č. k. D 256/67-8 zo dňa 24. 02. 1967, ako i výpisom z pozemkovej knihy - vl. č. 3657. O. ú. žalobkyňi odpísal listom zo dňa 09. 09. 1991 (č. 1. 298), ktorým jej oznámil, že žiadosť o vydanie nehnuteľnosti musí podať u tej povinnej osoby, ktorá nehnuteľnosť ku dňu účinnosti zákona, t. j. k 01. 04. 1991 drží.“

Hodnotenie vecí krajským súdom je takéto:

«Výzva žalobkyne zaslaná v zákonom určenej lehote žalovanému bola dostatočne jasná, zrozumiteľná a určitá, bolo z nej plne zrejmé to, o aké nehnuteľnosti sa jedná, presné označenie aktuálnych parcelných čísel nie je jej podstatnou náležitosťou a nemôže byť

prekážkou úplnosti, resp. zrozumiteľnosti tejto výzvy, pretože i uvedenie čísel parciel podľa ich označenia v čase znárodnenia dáva povinnej osobe dostatočne jasnú správu o tom, ktoré nehnuteľnosti oprávnená osoba žiada vydať.

Súd prvého stupňa uzavrel, že výzva sa minula účinku, pretože zákonom č. 138/1991 Zb. o majetku obci prešlo vlastníctvo štátu k nehnuteľnostiam v správe národných výborov s účinnosťou od 01. 04. 1991 na obce a mestá a do ich správy, teda priamo zo zákona prešlo vlastníctvo štátu v správe O. T. na M. T. Preto jediným povinným subjektom bolo M. T. ako vlastník a držiteľ a nik iný.

S týmto záverom sa nie je možné stotožniť. Žalobkyňa vo svojom odvolaní, ako aj pred odvolacím súdom dôvodne poukázala na to, že zákon č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách nadobudol platnosť dňa 21. 3. 1991 a účinnosť dňa 01. 04. 1991, zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí nadobudol platnosť 15. 04. 1991 a účinnosť 01. 05. 1991, preto M. T. nemohlo byť ku dňu účinnosti zákon č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách vlastníkom sporných nehnuteľností, keďže podľa zákona o majetku obcí bolo možné posudzovať prechod vlastníctva až od 01. 05. 1991. V danom prípade je potom potrebné vychádzať z presnej dikcie Zákona o mimosúdnych rehabilitáciách, keď v zmysle § 4 ods. 1 zákona povinnými osobami sú štát alebo právnické osoby, ktoré ku dňu účinnosti tohto zákona (01. 04. 1991) vec držia. V danom prípade potom za povinnú osobu nie je možné označiť M. T., ale povinnou osobou je štát, zastúpený O. ú. Preto názor súdu prvého stupňa o tom, že výzva o vydanie pare. č. 2139/4 o výmere 377 m² nesmeruje voči povinnej osobe, nie je správny.

Z výmerov vydaných v zmysle § 6 ods. 1 zákona č. 118/1948 Zb. (č. l. 313, 314 spisu) vyplýva, že došlo k znárodneniu majetku právneho predchodcu žalobkyne. ...

Reštitučný nárok je nárok podľa osobitného zákona, ktorým sa demokratická spoločnosť snaží aspoň čiastočne zmierniť následky minulých majetkových a iných krívd, spočívajúcich v porušovaní všeobecne uznávaných ľudských práv a slobôd zo strany štátu. Štát a jeho orgány sú teda povinné postupovať v konaní podľa reštitučného zákona v súlade so zákonnými záujmami osôb, ktorých ujma na základných ľudských právach a slobodách má byť aspoň čiastočne kompenzovaná. Štát sa na samom začiatku rehabilitačnými a reštitučnými zákonmi zaviazal odstrániť všetky krivdy spôsobené v minulosti štátom na fyzických osobách a reštitúcie považoval za jednu zo základných foriem privatizácie, ktorá

mala byť hlavným princípom transformácie slovenskej ekonomiky. Účelom zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov je zmierniť následky niektorých majetkových a iných krívd, ku ktorým došlo v období rokov 1948-1989 na základe občianskoprávných a pracovných úkonov a správnych aktov, urobených v rozpore so zásadami demokratickej spoločnosti a to na zásade individuálnej spravodlivosti.

Majetková krivda je krivdou (príkorím, nespravodlivosťou) v majetkovej sfére; za ňu možno označiť každé odňatie veci v tzv. rozhodnom období, na základe niektorej z právnych skutočností uvedených v § 6 zákona č. 87/1991 Zb.

Podľa § 6 ods. 1 písm. k) zákona č. 81/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách povinnosť vydať vec sa vzťahuje na tie prípady, keď v rozhodnom období vec prešla na štát znárodnením vykonaným v rozpore s vtedy platnými zákonnými predpismi.

Na to, aby nastúpila povinnosť vydať vec oprávnenej osobe podľa § 6 ods. 1 písm. k) zákona, musí byť znárodnenie vykonané v rozpore s vtedy platnými zákonnými predpismi.

V § 6 ods. 1 zákona č. 118/1948 Zb. bola daná možnosť ministrovi vnútorného obchodu znárodniť zoštátnením niektoré podniky prevádzkujúce veľkoobchodnú činnosť. Žalobkyňa tvrdila, že znárodnenie bolo vykonané v rozpore s vtedy platnými zákonnými predpismi, pretože otcovi nebola za nehnuteľnosti vyplatená žiadna náhrada. Pokiaľ by vlastníkovi náhrada patriť mala, ale nebola mu priznaná a preto ani vyplatené, v takomto postupe možno nepochybné vidieť rozpor s vtedy platnými zákonnými predpismi.

V predmetnom konaní sa žalovaní v 1. a 5. rade bránili vydaniu nehnuteľnosti aj tým, že pozemok nie je možné vydať v zmysle § 8 ods. 3 zákona.

Podľa § 8 ods. 3 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách pozemok, na ktorom je umiestnená stavba, ktorá bola zriadená až po prevzatí pozemku štátom, sa nevydáva.

V stavebnom konaní uskutočnenom v roku 1983 na výstavbu Domova dôchodcov a opatrovateľskej služby do pozemkov slúžiacich stavebno-technickému riešeniu bola zaradená i sporná parc. č. 2139/4.

Preto majú žalovaní v 1. a 5. rade za preukázané, že ide o pozemok, na ktorom je umiestnená stavba zriadená po prevzatí pozemku štátom. Stavebné povolenie bolo vydané na Domov dôchodcov a opatrovateľskú službu na ulici V., na ktorej ulici sa vlastne i sporná

nehnutelnosť fakticky v prírode nachádza. Predmetná parcela je súčasťou súboru objektu, i keď je však pravdou, že nie je zastavaná, nie je na nej umiestnený žiadny objekt, žiadna stavba. Je zaradená do komplexu územia, ktoré je v blízkosti Domova dôchodcov a opatrovateľskej služby. Na uvedenej ulici je vybudovaná oddychová zóna s chodníkmi. Na budovy na V. ulici najprv nadväzuje chodník pre peších a to aj cez spornú parcelu nachádzajúcu sa za domovom, následne sa nachádza sporná parcela a to ako v roli chodníka, tak aj ako časť zatrávneného územia s vysadenou verejnou zeleňou ako oddychovou zónou. Za týmto územím (už za spornou parcelou) sa opäť nachádza chodník pre peších, ktorý je však už vedľa verejnej komunikácie určenej pre prevádzku motorových vozidiel a dopravy. Sporná parcela je zaradená do verejného priestranstva - chodníka a parku s výsadbou rastlín i okrasných drevín, ktorý je udržiavaný a obyvateľmi tohto teritória užívaný. Toto verejné priestranstvo a verejná zeleň nie je len na spornej parcele, ale i na rozsiahlej ploche tvoriacej celý uličný výhľad, celé urbanistické usporiadanie tohto územia formou dvoch rovnobežne idúcich chodníkov s rozmedzím cca 15-20 m od seba vzdialených, medzi ktorými je udržiavaná verejná zeleň. Celý priestor, celá zóna pôsobí usporiadane, premyslene a plánovane na seba nadväzuje.

Predmetná nehnuteľnosť pôvodne v užívaní rodiny B. slúžila ako dielňa s dvorom, v súčasnosti je súčasťou architektonickej úpravy na V. ulici, takáto úprava (verejná komunikácia a verejná zeleň) sa nachádza po celej dĺžke V. ulice, je jej súčasťou, jej súčasťou je aj sporná parcela, ktorá sa tu nachádza bezprostredne v chodníku a vo verejnej zeleni. Uvedená architektonická úprava je súrodá, akceptovateľná, dlhodobo užívaná. Uvedená nehnuteľnosť je súčasťou miestnej komunikácie, je užívaná ako súčasť ulice V. v T. Chodník nachádzajúci sa na časti pozemku parc. č. 2139/4 bol vybudovaný až po prevzatí pozemku štátom v súvislosti s výstavbou Domova dôchodcov.

Nehnutelnosť nemôže slúžiť svojmu pôvodnému účelu, pretože pôvodne na parc. č. 2139/4 bola murovaná kancelária a drevený sklad, inventúrne č. 2451, drevená budova - výkupňa, inventúrne č. 2452 a hospodárska budova (sklad), inventúrne č. 2453. Obnovenie takéhoto využitia nehnuteľnosti zvlášť i preto, že parcela sa nachádza v strede ulice je už aktuálne vylúčené.

Na nehnuteľnosti sa pôvodná stavba nenachádza, nenachádza sa tu ale ani nová stavba, nie je zastavaná, nachádza sa na nej chodník a verejná zeleň v úrovni zemského

povrchu, nad touto úrovňou nie je žiadna stavba, žiaden objekt, nachádzajú sa tu zrejme rastliny a stromy.

Preto odvolací súd považoval za potrebné rozhodnutie súdu prvého stupňa voči žalovaným v 1. a 5. rade zrušiť a vec mu vrátiť na nové konanie podľa § 221 ods. 1 písm. h) OSP za účelom objasnenia, či je daný dôvod na vydanie veci podľa § 6 ods. 1 písm. k) zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách a či ide o nehnuteľnosť spôsobilú na vydanie. (...)

Žalobkyňa neb. M. P. sa ďalej domáhala voči žalovaným v 2. a 3. rade vydania parc. č. 2139/5 o výmere 394 m² a 2139/6 o výmere 338 m² od matky žalobkyne M. B., rodená S., ktorá zomrela dňa 22. 01. 1992 a následne aj od R. W. Išlo o nehnuteľnosti, ktoré boli znárodnené a preto sa považovala i vo vzťahu k týmto nehnuteľnostiam za oprávnenú osobu a nadobúdatelku považovala za osobu povinnú. V žalobe, ktorú podala dňa 31. 03. 1992 uviedla, že nebohá matka sa v konaní vedenom na Okresnom súde Trnava sp. zn. 14C/301/88 domáhala určenia vlastníctva k týmto nehnuteľnostiam a súd rozsudkom zo dňa 10. 01. 1989 rozhodol, že matka je výlučným vlastníkom sporných parciel. Rozhodnutie súdu nepovažovala za správne, podrobila ho kritike majúc za to, že súd sa mylne domnieval, že predmetná výmera matke patrí na základe zmluvy o bezodplatnom prevode nehnuteľnosti registrovanej na Štátnom notárstve v T. pod č. RI 721/71. Uviedla, že parcela- 2139/4 o výmere 1109 m² bola znárodnená v rozpore s predpismi, konkrétne III. § 13 ods. 1 tým, že otcovi nebola poskytnuté žiadna finančná ani iná náhrada. O tom, že by malo ísť o zvýhodňovanie povinnej osoby – M. B. v priebehu konania uviedla, že predmetné súdne konanie nie je právoplatne skončené, pretože rozsudok nebol doručený všetkým zúčastneným osobám (R. W.), preto takéto nadobudnutie vlastníctva je v rozpore s právnymi predpismi.

Žalobkyňa neb. M. P. listom zo dňa 24. 09. 1991 vyzvala svoju matku M. B. v zmysle z. č. 87/1991 Zb. o vydanie nehnuteľnosti, t. j. parc. č. 2139/4 a nehnuteľnosti na nej sa nachádzajúce, ktorý majetok bol pôvodnému vlastníkovi A. B. znárodnený. Tento majetok bol v správe národného podniku Z. s. do septembra 1983 (č. l. 77 spisu). Žalobkyňa súčasne dňa 03. 07. 1992 vyzvala i nebohú R. W. na vydanie nehnuteľnosti podľa z. č. 92/1992 a to parc. č. 2139/4, ktoré nehnuteľností boli národným podnikom Z. s. vrátené späť

Československému štátu, O., T. Uvedená výzva bola zaslaná R. W. po uplynutí lehoty stanovenej zákonom na výzvu povinnej osoby (č. l. 74 spisu).

Z obsahu spisu Okresného súdu Trnava sp. zn. 14C/301/88 odvolací súd zistil, že M. B., R. W. a M. W. dňa 22. 09. 1988 podali žalobu voči O. T. o určenie vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam, pretože predmetné nehnuteľnosti užívajú vo vedomí, že im patria a že sú ich výluční vlastníci. Pozemky doposiaľ nerušene užívajú od roku 1936, sú ohradené plotom a Z. s. ich užívali len dočasne. Nebohá M. B. odvíjala svoj vlastnícky nárok od presvedčenia, že nehnuteľnosti spolu s rodinou dlhodobo nerušene užíva, že Z. s. nehnuteľnosť nepotrebovali, nevyužívali, nebol splnený účel, na ktorý im boli dané do správy, naopak, užíva ich rodina B. Súd prvého stupňa po vykonanom dokazovaní rozsudkom č. k. 14C/301/88-24 zo dňa 10. 01. 1989 určil, že žalobkyňa v 3. rade M. B. je výlučnou vlastníčkou parc. č. 2139/5 vo výmere 394 m² a parc. č. 2139/6 vo výmere 338 m², vytvorené podľa geometrického plánu č. 244-2540-0149-88 zo dňa 20. 04. 1988 z pôvodnej parc. č. 2139/4 o výmere 1109 m², z ktorej zvyšok 377 m² parc. č. 2139/4 zostal vo vlastníctve Československého štátu. Tento rozsudok bol doručený účastníkom konania, avšak za R. W. ho prevzal M. W., bol ale doručený O. v T. a M. B. Na rozsudku je vyznačená právoplatnosť dňom 22. 02. 1989 a na základe tohto určovacieho výroku bolo vlastnícke právo -zapísané v evidencii nehnuteľností na M. B., rodenú S. Na základe týchto skutočností M. B. získala presvedčenie, že je vlastníčkou uvedených nehnuteľností. Stalo sa tak na základe právoplatného a vykonateľného, autoritatívneho rozhodnutia súdu, ktorý vyriešil spor medzi i domnelými vlastníkmi a štátom vo vzťahu k sporným nehnuteľnostiam. Rozsudok súdu ako verejná listina slúžil na zápis vlastníctva v jej prospech v katastri nehnuteľností.

M. B., rodená W. predmetné nehnuteľnosti získala rozhodnutím štátneho orgánu v súdnom spore (§ 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka), na základe rozsudku súdu, na základe autoritatívneho rozhodnutia k tomu určenej nezávislej inštitúcie určenej právnym poriadkom na riešenie sporov. Nemala dôvod pochybovať o svojom vlastníctve k nadobudnutému majetku, preto ako vlastníčka následne nehnuteľnosti darovacími zmluvami darovala pôvodnej žalovanej v 2. rade R. W. (zomrelej dňa 30. 08. 1999).

Darovacou zmluvou zo dňa 30. 07. 1990 darovala M. B. R. W. parc. č. 2139/6 - zastavaná plocha vo výmere 338 m² (pozemok bez budovy), ktorá zmluva bola registrovaná

Štátnym notárstvom v T. dňa 31. 10. 1990 pod RI 2584/90 (č. l. 27 spisu). Ďalšia darovacia zmluva bola uzavretá 20. 11. 1991, ktorou darkyňa M. B. darovala svojej dcére R. W. okrem iných parc. č. 2139/5 zastavanú plochu vo výmere 394 m². Predmetná darovacia zmluva bola registrovaná Štátnym notárstvom v T. dňa 31. 12. 1991 pod RI 2696/91. Ku dňu účinnosti zákona o mimosúdnych rehabilitáciách bola parc. č. 2139/4 o výmere 377 m², vo vlastníctve M. B. parc. č. 2139/5 o výmere 394 m² a parc. č. 2139/6 vo výmere 338 m² bola vo vlastníctve R. W. ...

Nebohá M. B., rodená S. by mohla splňať status povinnej osoby podľa § 4 ods. 2 vtedy, ak by vec nadobudla od štátu, ktorý získal oprávnenie s ňou nakladať za okolností uvedených v § 6 zákona, nadobudla by ju v rozpore s vtedy platnými predpismi alebo na základe protiprávneho zvýhodnenia jej osoby, rovnako tak osoby jej blízke, t. j. R. W., na ktorú sporné nehnuteľnosti previedla M. B. ale nehnuteľnosti nenadobudla od štátu kúpnu, darovacou, hospodárskou či inou zmluvou, ale získala ich pre seba rozhodnutím štátneho orgánu - súdu v dôsledku toho, že vstúpila so štátom do súdneho sporu, kde bola úspešná. Okolnosti právoplatnosti súdneho sporu nemajú na vyriešenie uvedenej podstaty veci podľa názoru odvolacieho súdu rozhodujúci význam, dôležité je tu presvedčenie nadobúdateľa, t. j. subjektívny pocit M. B., ktorá nemala dôvod nedôverovať rozhodnutiu súdu a doložke právoplatnosti vyznačenej na prvopise rozsudku Okresným súdom Trnava. Dôležitý je tu spôsob, ako sa M. B. - stala vlastníčkou nehnuteľností, pretože to nebolo v rozpore s vtedy platnými predpismi, alebo na základe protiprávneho zvýhodnenia osoby nadobúdateľa. Pokiaľ súd nedoručil rozsudok R. W. do vlastných rúk (súdu sa zásielka s rozsudkom od R. W. nevrátila ako neprevzatá, vrátila sa mu od nej podpísaná doručenka a to, že zásielku neprevzal adresát spôsobil poštový doručovateľ, ktorý nezabezpečil odovzdanie zásielky adresátovi), na postavení M. B. to nič nemení. Vo vzťahu k nadobudnutiu vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam M. B. žalovaný (O.) nepodal odvolanie, rozsudok sa stal vo vzťahu M. B. a štát - žalovaný O., právoplatný. Štát nepokračoval v spore o vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam s M. B. a takýto postoj nemožno považovať ani za protiprávne zvýhodnenie osoby nadobúdateľa, ani za rozpor s vtedy platnými predpismi. Podľa názoru odvolacieho súdu nadobudnutie vlastníctva fyzickou osobou rozhodnutím štátneho orgánu v súdnom konaní, v riadnom spore, ktorý sa skončil autoritatívnym rozhodnutím súdu, aj keď len na súde prvej inštancie, vylučuje

aplikáciu § 4 ods. 2 zákona na to, aby táto osoba mala status osoby povinnej, ktorého statusu voči svojej matke sa žalobkyňa dovoľavala. Skutočnosť, že rozsudok nebol doručený R. W. na nadobudnutie vlastníctva M. B. nemá rozhodujúci vplyv, dotklo sa to totiž práv R. W., nie M. B.

M. B. preto nebola povinnou osobou, pretože vec od štátu nadobudla rozhodnutím štátneho orgánu, vlastníčkou sa stala na základe autoritatívneho rozhodnutia súdu, nie na základe právneho úkonu medzi štátom a ňou a R. W., na ktorú M. B. nehnuteľnosti previedla darovacou zmluvou, má rovnaké postavenie ako M. B., rodená S., teda status povinnej osoby voči nej nesvedčí.

Pretože M. B., rodená W., resp. R. W., rodená B. nespĺňali status povinnej osoby, nenadobudli vec od štátu buď v rozpore s vtedy platnými predpismi, alebo na základe protiprávneho zvýhodnenia osoby nadobúdateľa, ale M. B. ju „vysúdila“ v rámci sporového konania pred súdom (riadne sporové konanie, výsledkom ktorého procesného postupu bol rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť a na základe neho boli nehnuteľnosti zapísané do vlastníctva úspešnej účastníčky sporu).

Preto M. B., resp. jej právnu nástupkyňu R. W. nemožno považovať za povinné osoby podľa Zákona o mimosúdnych rehabilitáciách a preto pokiaľ súd prvého stupňa žalobu voči nim žalovaným v 2. a 3. rade zamietol, odvolací súd tento rozsudok ako vecne správny z hore uvedených dôvodov potvrdil.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Sťažovateľka podanou sťažnosťou napáda iba tú časť rozsudku krajského súdu, ktorou bolo potvrdené zamietnutie žaloby voči žalovanej 2 a žalovanému 3. Správnosť ostatných výrokov nespochybňuje.

Hlavným argumentom sťažovateľky je, že rozsudok okresného súdu sp. zn. 14 C 301/88 z 10. januára 1989, ktorým bolo určené, že M. B. je výlučnou vlastníčkou sporných nehnuteľností, v skutočnosti nenadobudol dosiaľ právoplatnosť, pretože nebol doručený všetkým tým osobám, ktorým v zmysle zákona mal byť doručený, a to či už ako účastníkom konania alebo ako právnym zástupcom účastníkov konania. Z tohto dôvodu treba podľa názoru sťažovateľky považovať právnych predchodcov žalovanej 2 a žalovaného 3 za povinné osoby, ktoré mali v zmysle reštitučného zákona povinnosť sporné nehnuteľnosti vydať, a to v zmysle § 4 ods. 2. Podľa tohto ustanovenia povinnými osobami sú tiež fyzické osoby, ktoré nadobudli vec od štátu, ktorý získal oprávnenie s ňou nakladať za okolností uvedených v § 6, a to v prípadoch, keď tieto osoby nadobudli vec buď v rozpore s vtedy platnými predpismi, alebo na základe protiprávneho zvýhodnenia osoby nadobúdateľa, ďalej aj osoby blízke týmto osobám, pokiaľ na ne tieto osoby vec previedli.

Z pohľadu ústavného súdu treba konštatovať, že hoci krajský súd vyslovuje určité závery týkajúce sa otázky, či rozsudok okresného súdu sp. zn. 14 C 301/88 z 10. januára 1989 nadobudol právoplatnosť a či vzhľadom na záujmy účastníkov konania dotknutých týmto rozsudkom by bolo možné ešte vyvolať vo veci odvolacie konanie a v akom rozsahu, v podstate sa krajský súd prikláňa k tomu zásadnému záveru, že otázka právoplatnosti označeného rozsudku nehrá rozhodujúcu úlohu, pretože podľa jeho názoru právni predchodcovia žalovanej 2 a žalovaného 3 nenadobudli sporné nehnuteľnosti ani v rozpore s vtedy platnými predpismi, ale ani na základe protiprávneho zvýhodnenia osoby nadobúdateľa.

Sťažovateľka sa s týmito rozhodujúcimi závermi krajského súdu v podanej sťažnosti vlastne nezaobrá, pretože dôraz kladie iba na to, či sa stal označený rozsudok okresného súdu právoplatným.

Podľa názoru ústavného súdu treba podotknúť, že aj keď by sa označený rozsudok okresného súdu nemal považovať za právoplatný, bol krajský súd oprávnený sám prejudiciálne posúdiť, či M. B. sporné nehnuteľnosti nadobudla od štátu nerušenou držbou (§ 135 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). V danom prípade totiž nešlo o rozsudok s konštitutívnymi, ale iba s deklaratórnymi účinkami. M. B. vlastnícke právo nadobudla zo zákona uplynutím zákonom predpísanej lehoty nerušenej dobromyseľnej držby, a nie výrokom súdu, ktorý nadobudnutie vlastníctva nekonštituoval, ale iba deklaroval. Za týchto okolností záver o tom, že M. B. sporné nehnuteľnosti nenadobudla ani v rozpore s predpismi, ale ani na základe protiprávneho zvýhodnenia, nemožno považovať za arbitrárny, či zjavne neodôvodnený. Ústavný súd preto nemal dôvod do rozsudku krajského súdu zasiahnuť.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2010